

o právo služebnosti, k tomu, aby onomu vlastníku založil právo zakázati, aby podnikatel pustil se do stavby pro něj výhodné, leč souseda výhody zbavující. Podnikateli jest při provádění jeho projektu pouze zakázáno zasahovati do držebnosti neb majetkové sféry druhého.¹⁾

§ 44. Povinnost k udržování a čištění kanálů, náhonů a jich příslušenství.

Nemá-li nikdo jiný povinnosti dle práva platné, aby průplavy a strojené splavy zachovával a čistil, a aby stroje k užívání vody v dobrém způsobu choval, jsou tím povinni vlastníci strojů neb díla.

Nelze-li vypátrati, či stroj jest, mají povinnost tu ti, kteří stroje užívají, a sice není-li žádného jiného pravidla v moc práva vzešlého, podle kterého se příspěvky rozvrhují, podle toho, jaký jest či užitek.¹⁾

Předem budiž upozorněno na to, že povinnost udržovati a čistiti kanály, umělé náhony a vod. díla jest povinností zákonnou, že nepředpokládá výslovného uvedení mezi podmínkami vodoprávního konsensu, a že úřad vodoprávní nejen že nemůže nikoho od této zákonné povinnosti dispendovati, nýbrž naopak musí z moci úřední dozírati nad jejím plněním a plnění to event. donucovacími prostředky vymáhati. Proto není povinnost k udržování a čištění díla vázána podmínkou, že strana zanedbáním této povinnosti poškozená navrhne vodoprávnímu úřadu, aby přidržel osoby k tomu závané k plnění jejich povinnosti.²⁾

Nejprve třeba zodpověděti otázku, kterých vodních děl se ustanovení § 44. týká a v čem „zachovávání a čištění“ děl těch záleží, aby mohlo býti pak přikročeno k vysvětlení, kdo jest povinen práce tyto vykonávati.

I. Ze znění § 44. vysvítá nesporný úmysl zákonodárcův, aby omezil výkon kteréhokoli vodního užívacího práva v tom směru, aby jím nebyly porušovány veřejné a soukromé zájmy.

¹⁾ Srov. Budw. 7132 A ai 1910.

¹⁾ Moravský zákon vodní stanoví měřítko této konkureční povinnosti „poměr použitého množství vody.“

²⁾ Srov. Budw. 6531 A ai 1909.

Propůjčuje-li úřad žadateli vodoprávní oprávnění, zahrnuje povolení to v sobě zajisté i povinnost, aby oprávněný pečoval o neškodný přívod a odvedení používané vody. Oprávněný jest povinen zabrániti těm škodám a újmám, které umožněny jsou právě povolením a existencí jeho konsentovaného díla.

Za „průplavy a strojené splavy“ čili, jak německý text uvádí, za kanály a umělé náhony jest považovati veškerá zařízení uměle zbudovaná, určená k přivádění, nadržování a odvádění vody, rovněž i veškeré podstatné součásti těchto zařízení, jako: mlýnské a závodní náhony a strouhy, rybníky, vodovody v užším slova smyslu, drenáže a svodnice meliorační, odpadní kanály a p. Za podstatné součásti těchto děl vodních nutno počítati: jezy, splavy u rybníků a vodních hnacích strojů (zejména t. zv. jalové splavy), stavidla, propustě v jezích, dále břehy náhonů a opěrné jich zdi, hráze rybníční, propustky, vodovodní roury, stěny kanálů podzemních a za určitých předpokladů i lávky a mosty, o nichž speciálně bude později podrobněji pojednáno.

Někdy ovšem bývá těžko zjistiti, zda v konkrétním případě jedná se o přirozený tok vodní (přirozené rameno řeky) nebo o umělý náhon. V tomto případě, dříve než úřad přikročí k rozhodování o event. závazku toho neb onoho k nutné opravě nebo čištění předmětného vodního toku, bude museti praejudiciálně rozřešiti si otázku, zda tok tento jest přirozeným tokem ve smyslu § 45. aneb umělým náhonem dle § 44. Při řešení této otázky musí úřad přihlížeti nejen k historickým dokladům a event. výpovědím pamětníků, nýbrž i k posudku znaleckému. Zajisté, že okolnost, zřízen-li na tomto toku hnací stroj, jsou-li stěny koryta kolmé neb šikmé, je-li směr toku přímější, než jak obyčejně voda přirozeně směr svůj si určí, bude závažná pro rozhodnutí úřadu, má-li tok považovati za náhon uměle zřízený, a dle toho rozhodnouti o povinnosti udržovací dle § 44.

Naprosto jest pro použití § 44. nerozhodno, zda voda umělým kanálem neb náhonem vedená jest vodou veřejnou neb soukromou.

Povinnost k udržování a čištění zmíněných vodních děl vztahuje se nejen na díla zřízená za platnosti vodního zákona, nýbrž i na díla povstalá před r. 1870, t. zv. staré stavy (§ 102.). Neboť §em 102. jest stanoveno, že platnost a obsah starých, dříve nabytých práv má býti posuzován podle dřívějších zákonů, ale výkon práv těchto že podléhá platnému zákonu vodnímu. Že udržování uživatelských děl vodních jest v přímé souvislosti s výkonem vodních práv a tvoří podstatnou součást výkonu oprávnění, jest nepochybné.³⁾

Trochu obšírněji třeba se zde zmíniti o povinnosti k udržování *mostu* přes umělý náhon vedoucího.

Povinnost tato závisí — nebylo-li při zakládání mostu neb náhonu nic jiného vymíněno — od okolnosti, zda most má býti považován za součást vodního díla (náhonu), zřízenou za účelem udržení existující již komunikace, nebo za součást cesty, kterážto součást byla při zřizování cesty nutna za tím účelem, aby zřízený již náhon byl překlenut.

Případ tento nelze řešiti dle § 33. Povinnost k zřízení a udržování mostu, potřebného k spojení obou břehů, stihla by dle § 33. podnikatele náhonu tehdy, kdyby byla předepsána v povolovací listině co podmínka požívání práva vodního, a to již při zakládání vodovodního zařízení. Nemůže-li ale v konkrétním případě býti zjištěno, zda taková podmínka byla při zřizování vodního náhonu předepsána, nelze případ tento řešiti dle § 33., nýbrž dle § 44., jehož použití jest i tehdy nepochybné, když most vznikl před platností vodního zákona.

Aby však předpis § 44., týkající se udržování a čištění kanálů a náhonů mohl býti použit na udržování mostu, musí býti zjištěno, že tento most právně náleží k náhonu, a aby bylo lze tuto praejudiciální otázku rozřešiti, třeba opět věděti, zda buď vodní náhon nebo veřejná cesta má býti považována za starší stav. Má-li býti most považován jen za prostředek komunikační, kterým mělo býti umožněno pokračování veřejné cesty přes náhon v době stavby cesty již existující, pak nepatří most k vodnímu uživatelskému dílu, nýbrž výhradně k tělesu silničnímu a nebude tudíž zde zvláštního titulu k opravě veřejné cesty, vylučujícího normální silniční konkurenci dle § 13. silničního zákona z 12. srpna 1864 č.

³⁾ Srov. Budw. 4910 A ai 1907.

46. z. z. Musela-li býti však zřízená již cesta proražena, aby přes ni mohl býti veden náhon, tvoří most součást tohoto náhonu.⁴⁾

Nedá-li se žádným šetřením v řízení správním zjistiti, zda rybník, k jehož vypouštění pozůstává propustek v hrázi rybniční, tvořící současně těleso silniční, či tato silnice jest staršího původu, má hraditi úpravu propustě držitel rybníka, jehož součást propust tvoří. Žádné z obou v úvahu přicházejících děl nemůže býti považováno za dříve vzniklé, nesmí býti také odvozovány žádné právní důsledky z titulu staršího stavu toho neb onoho díla, nýbrž musí každé o sobě bez ohledu na druhé býti posuzováno. Pak ale jest pro otázku, kdo předmětný propustek má udržovati, jedině ta okolnost rozhodná, ke kterému z obou děl toto zařízení technicky jako součást patří.⁵⁾

II. Za čištění vodních náhonů a kanálů jest považovati všechny práce, které jsou periodicky nutny, aby odstraněny byly překážky pravidelného odtoku vodního a aby byla vodnímu korytu, jímž voda přitéká neb odtéká, zachována potřebná šíř i hloubka.

Čištěním jest tudíž nejen odstraňování bahna a písku, jímž náhon, resp. jeho příslušenství (jako jez, stavidla a p.) jest zanesen, nýbrž i odstraňování ledu z náhonu (přítoku neb odtoku a stavidel), což bývá příčinou častých sporů mezi sousedními mlynáři.

Čištěním rozuměti dlužno i odstraňování odpadků a fekalíí, které povolenými odpadními kanály byly do vody přivedeny a které koryto veřejné vody, do něhož kanály ty ústí, zanesly a znečistily. Jest totiž nesporno, že odvádění odpadkových vod, fekalíí a p. (na př. z městské kanalisace) do veřejných vod jest podnik užívající vody, tedy dílo, podléhající normám vodního zákona. Z toho plyne, že podnik ten jest dle § 44. povinen k tomu, aby látky, k jichž odplavení hybná síla vody nestačí a které tudíž ke dnu klesnou a dno veřejné vody zbahní, ty jiným způsobem (vyvezením) odstranil.⁶⁾

⁴⁾ Srov. Budw. 6984 A ai 1909.

⁵⁾ Srov. Budw. 11376 A ai 1916.

⁶⁾ Srov. Budw. 431 A ai 1901.

III. Udržování umělého náhonu a kanálu, resp. jich příslušenství (jezu, stavidel, břehů, mostu atd.) v dobrém stavu nepotřebuje bližšího vysvětlení. Stačí uvědomiti si, že vodní dílo povoleno bylo pod tou podmínkou, aby veřejný zájem nebyl ohrožen a aby cizí práva nebyla dotčena. Jestliže platila tato podmínka při povolení, platí i pro další trvání povoleného vodního díla co povinnost korrespondující udělenému vodnímu právu.

Z toho plyne, že oprávněný jest povinen dbáti toho, aby dílo jeho bylo nejen zřízeno za šetření podmínek konsensu (viz § 21.), nýbrž aby bylo stále udržováno v takovém stavu, aby jím nebyl zájem veřejný i soukromý ohrožen.

Za udržování vodního díla nelze považovati nové jeho zbudování (na př. jezu), bylo-li dílo náhodou (velkou vodou) zcela zničeno. Naproti tomu však musí býti za opravu, třeba generální, považována i taková přestavba díla, jehož vady činí další jeho fungování v nynější úpravě úplně nemožným.⁷⁾

Že vlastníci kanálů jsou povinni zříditi dno a stěny kanálů tak, aby z nich voda neprosakovala do sklepů neb nepodmáčela základů budov, jest samozřejmo.

Jest zde se zmíniti o otázce, zda povinnost k udržování vodního díla (na př. jezu) trvá i potom, když vlastník se zřekl propůjčeného mu vodního práva s dílem tím spojeného, na př. tím, že upustil od dalšího provozování mlýna a stroje z něho odstranil.

Na otázku tuto jest odpověděti kladně. Neboť jestliže tomu, komu bylo vodní právo propůjčeno, jest ponecháno na vůli, zda chce toto dále provozovati neb nikoliv, není mu tím současně dána volná dispozice nad zařízením, sloužícím k výkonu tohoto práva. Dle zásady, vyslovené v § 17., jest třeba ke každé změně vodního díla, tudíž také k opuštění jeho (zastavení provozu) úředního povolení, vykonává-li změna tato vliv na cizí (vodní) práva nebo na tok, jakost nebo výšku vody veřejné. Povolení toho třeba jest dle druhého odstavce § 26. i tehdy, když oprávněný by chtěl své vodní právo odloučiti od nemovitosti neb díla, s kterými bylo právo to spojeno. Zřekne-li se tudíž provozování mlýna, činí tímto zřeknutím jez samostatným vodním dílem, které dosud bylo sou-

⁷⁾ Srov. Budw. 1799 A ai 1903.

částí mlýna, a jest dle §§ 21., 44. a 97. povinen, dokud povolení k zrušení jezu neobdrží, nésti všechny následky zákonné s vodoprávním vlastnictvím jezu spojené a udržovati jez v takovém stavu, aby voda a led mohly bez překážky odtékati, aby cizí práva nebyla obtěžována ani veřejná bezpečnost ohrožena.⁸⁾

Z ustanovení vodního zákona o povinnosti vlastníka vodního díla k udržování ještě neplyne, že by vlastník byl povinen udržovati dílo v původním stavu i tehdy, vzdá-li se svého vlastnictví. Takový vlastník však musí v tomto případě buď zříditi takový stav, jaký byl před zřízením jeho díla aneb aspoň takový, který cizím zájmům není škodlivější, než byl původní.⁹⁾ Samozřejmě, že vyžaduje se v obém případě úředního povolení. (Viz § 17.)

IV. Čištění a udržování kanálů, vodních náhonů a jich příslušenství má se díti způsobem, který majetková a užívací práva třetích nepoškozuje a rovněž veřejným zájmům neškodí.

Spory v tomto směru vzniklé patří do kompetence vodoprávní dle § 44.

V. Zákon mluví v § 44. o povinnosti k čištění a udržování zmíněných vodních děl. Z intence zákona, aby dílem, resp. zanedbáváním jeho nebyl veřejný zájem ohrožen a cizí práva poškozena, však vyplývá, že osobám k úpravě té povinným přísluší nejen zákonný závazek v tomto směru, nýbrž současně i právo k čištění náhonů, aby podporováno bylo prospěšnější využití vody a aby odstraněny byly škodlivé její účinky.

Za tím účelem může býti event. těmto povinníkům přiznáno donucovací právo dle §§ 28. a 50.

VI. *Povinnost* kanály, náhony a jich součásti udržovati a čistiti uložena jest zákonem osobám v tomto pořadí:

A. V prvé řadě jsou k plnění povinni ti, kteří jsou k tomu právoplatně zavázáni;

B. Není-li takových osob, stíhá povinnost ta vlastníka vodního díla, a

⁸⁾ Srov. Budw. 11321 A ai 1916.

⁹⁾ Srov. Budw. 9789 A ai 1913.

C. nelze-li vlastníka vypátrati, mají povinnost tu ti, kteří díla užívají.

Závazky tyto stojí k sobě v poměru subsidiárním. Je-li zde tudíž osob právoplatně zavázaných, nelze přidržeti vlastníka k plnění povinnosti dle § 44. a uživatel díla přijde v úvahu výjimečně jenom tehdy, není-li tu ani osob na základě zvláštních titulů povinných, ani vlastníka vodního díla, v úvahu přicházejícího.

V jednotlivostech jest uvést toto:

ad A. Z ustanovení § 44., který označuje vlastníka za povinného k udržování děl v šu tom uvedených tehdy, není-li tu „právoplatných“ závazků jiných osob, vysvítá, že má-li býti vlastník od své zákonné a primérní povinnosti osvobozen, musí býti závazky tyto likvidní, t. j. buď uznány od osob zavázaných za platné anebo prokázány právoplatným nálezem příslušného úřadu.

Takové závazky mohou spočívat na smlouvách ať sou- soukromo- neb veřejnoprávních, předchozích soudních roz- sudcích, úředních nálezech, družstevních stanovách, na vy- držení, promlčení a p.

Naprosto nelze však za právoplatný závazek považovati civilněprávní titul zavinění poškození díla třetí osobou.¹⁰⁾

Právoplatnost těchto závazků musí býti — neuznává-li zavázaný svoji povinnost — prokázána listinně roz- sudky soudními, notářským spisem, intimátem o narovnání, rozhodnutím správního úřadu a p.

Není-li o existenci těchto závazků sporu, neb spor jest právně neúčinný, odklizen jsa průkazem o likvidnosti zá- vazku, nutno osoby na základě zvláštních titulů k udržování a čištění díla povinné k plnění této povinnosti přidržeti a event. splnění této povinnosti na nich exekučně vymoci, ní- k o l i snad nutiti vlastníka k provedení úpravy a vyhraditi mu pouze dodatečné právo regresní. Vlastník ručí jen subsidiárně, nedalo-li by se splnění této povinnosti na zavázaných exe- kučně vymoci (na př. pro jejich insolventi).

Nejsou-li však závazky ty od zavázaných uznávány, aniž listinně (jak výše uvedeno) prokázány, tedy jsou-li spor-

¹⁰⁾ Srov. Budw. 120 A a 1901.

né, nutno rozeznávati mezi závazky spočívajícími na titulech veřejnoprávních a závazky opírajícími se o titul soukromoprávní.

Spočívá-li titul těchto zvláštních závazků jiných osob na určitém právním poměru, podléhajícím dle § 75. kognici vodoprávních úřadů, musí úřad ten sám prozkoumati uplatňovaný nárok vlastníka díla na závaznost osoby třetí a po zjištění ihned o povinnosti rozhodnouti.

Odvolává-li se však vlastník díla na titul soukromoprávní a nemůže likvidnost jeho prokázati, nesmí vodoprávní úřad k jeho tvrzení přihlížeti a musí přidržeti k udržování neb čištění díla přímo vlastníka, kterému pak jest ponecháno, aby žádal cestou soukromoprávního regresu náhradu na tom, kdo dle jeho tvrzení byl k úpravě díla soukromoprávně zavázán.¹¹⁾

Vodoprávní úřad však není povinen ve svém rozhodnutí výslovně poukazovati vlastníka na vyhražený mu pořad práva.¹²⁾

Za právoplatný závazek nelze považovati faktické spolužívání náhonu.¹³⁾

Jestliže mezi uživatelem díla (na př. pachtýřem mlýna) a jeho vlastníkem vznikne spor o to, zda uživatel jest povinen nebo oprávněn k provedení úprav na díle a spočívá-li spor ten v jejich právním poměru, patří spor ten na pořad práva.¹⁴⁾

ad B. Za vlastníka vodního díla ve smyslu § 44. nelze považovati toho, komu dílo (náhon) soukromoprávně vlastnický náležel neb přes jehož pozemek nebo mezi jehož břehy dílo vede, nýbrž toho, kdo dílo zřídil a jím disponuje.¹⁵⁾

Jestliže vodní zákon zavazuje k udržování vodních děl v § 21. „držitele“ a v § 44., odst. prvním „vlastníka“, nemůže z toho býti usuzováno, nemá-li jinak vzniknouti nevysvětlitelný rozpor mezi oběma zákonnými ustanoveními, že v § 21. míněn jest „držitel“ ve smyslu §§ 309. a 352. o. o. z. a na rozdíl

¹¹⁾ Srov. Budw. 9837 A ai 1913.

¹²⁾ Srov. Budw. 7326 A ai 1910.

¹³⁾ Srov. Budw. 5610 A ai 1907.

¹⁴⁾ Srov. Budw. 6936 A ai 1909.

¹⁵⁾ Srov. Budw. 8484 A ai 1911.

od „vlastníka“ § 44. v. z. Naopak nemůže býti pochybno, že zákon používá co synonymů výrazů „držitel“ (§§ 21., 26.), „držitel díla“ (§§ 22., 24.), „podnikatel“ (§§ 32., 33.), „kdo má právo k vodě“ (§ 37.), „vlastník“ (§§ 44., 49.) a všemi těmi výrazy míní toho, jehož účelům vodní dílo slouží, jemuž přísluší dispozice nad dílem a právo, vyloučiti ze spoluužívání díla jiné osoby, jimž to nedovolil nebo nepřikázal, aby jeho jménem díla užívaly.

Osoby, které nemají originalního nároku na užívání předmětného díla a které odvozují své fakticky vykonávané užívání pouze derivativně od vodního vlastníka na základě smluvního poměru, nemohou býti považovány za „držitele“ vodního díla dle § 21. a nemohou býti také přidrženy k udržování tohoto díla z důvodu takového užívání. Jich poměr k vlastníku (držiteli) díla jest čistě soukromoprávní a jest záležitostí vlastníkovou, aby své event. nároky na příspěvení k udržovacím nákladům, spočívající snad na smlouvě, uplatnil civilně-právní cestou.¹⁶⁾

Z řečeného tudíž plyne, že z vlastnického práva k pobřežním pozemkům nemůže býti rozhodně odvozována zákonná povinnost vlastníka těchto pozemků, aby břehy mlynářského náhonu upevnil a tím svůj majetek chránil. Břehy náhonu jsou, jak již výše bylo uvedeno, podstatnou součástí náhonu, následkem čehož povinnost k opravě náhonu se strany mlynáře vztahuje se i na břehy. Mimo to z ustanovení § 43. a v něm uvedeného § 413. o. o. z. vysvítá, že upevnění břehů jest jediné oprávněním vlastníka břehu, kterého může použiti, ale nemusí. Proto k opravě břehu náhonu, po němž vede obecní cesta, není povinna obec, nýbrž vlastník náhonu.¹⁷⁾

Okolnost, zda jez jest zanesen v pozemkové knize nebo ne, pak komu patří vlastnický pozemek, na kterém jest jez zřízen, nepřichází v úvahu při rozhodnutí, zda mlynář jezu užívající jest vlastníkem díla ve smyslu § 44.¹⁸⁾

Státem provedené kanály a náhony jsou státním majetkem a vlastníkem jich stát, který dle toho také jest povinen dílo udržovati v řádném stavu, aniž by mohl činiti

¹⁶⁾ Srov. Budw. 10812 ai 1897.

¹⁷⁾ Srov. Budw. 5679 A ai 1908.

¹⁸⁾ Srov. Budw. 1799 A ai 1903.

nárok na konkurenční příspěvky jiných interesentů. Ve vodním zákoně jest pouze jediné výjimečné ustanovení ve prospěch státu při provádění vodních staveb dle § 42., dle něhož stát nepotřebuje k ochranným a regulačním stavbám jím prováděným vodoprávního povolení. § 44. výjimky podobné neobsahuje.¹⁹⁾

ad C. Důvodem velmi častých sporů jest právní poměr mezi několika osobami k téže vodě oprávněnými ohledně udržování a čištění společně používaného náhonu, jezu a p.

Pro tento konkurenční poměr jeví se přirozeně rozhodnou jen míra užívání každou ze stran konkurenčně povinných.

V první řadě platívá pro ustanovení konkurenčního poměru dohoda.

Není-li zde dohody, má se příspěvková povinnost rozvrhnouti dle toho, jaký jest čí užitek ze společného díla. Pojmeme „užitek“ nelze rozuměti ten hospodářský užitek, který každý ze zúčastněných má ze svého díla a který přibližně vyjádřen jest výdělkovou daní z podniku předepsanou, nýbrž ten užitek, který společné dílo (náhon, jez) působí jednotlivým účastníkům tím, že jim poskytuje vodní sílu, vypočtenou v koňských silách bez rozdílu, zda to nebo ono vodní dílo dodanou mu vodu spotřebuje či nikoliv. Nejedná-li se o hnací stroje, nýbrž o zavodňovací zařízení, lze stanoviti poměr užitku dle poměru množství vody, společným dílem dodávané. (Moravský zákon vodní stanoví jediné měřítko této konkurence a to poměr použitého množství vody.)

Takto bude lze stanoviti poměr užitku při podnicích stejnorodých.

Někdy však míra skutečného užívání nedá se vyjádřiti číselným poměrem, ježto pro to chybí vzhledem k různorodému způsobu užívání konkurentů měřítko, aby poměrné číslo odpovídalo ceně užívání díla jednoho vůči ostatním. Na př. A. používá náhonu k napouštění rybníka vodou, B. co mlýnského náhonu a C. co komunikačního prostředku, totiž břehů a koryta náhonu k opoře pilířů mostu přes náhon řízeného. Vzhledem k nemožnosti stanoviti konkurenční poměr mezi tyto tři faktory dle míry skutečného užívání musí býti per

¹⁹⁾ Srov. Budw. 6253 ai 1891.

analogiam použito ustanovení obč. zákona, který v § 839. vyslovuje zásadu, že v pochybnosti mají býti podíly na společných břemenech považovány za stejné.²⁰⁾

Je-li mezi konkurenty spor o to, v jakém poměru mají k udržování vodního díla přispívati, může vodoprávní úřad, jedná-li se o práce, nesnášející odkladu, uložití jednomu konkurentu provedení těchto prací a ostatním administrativní cestou vyměřiti a na nich touže cestou vymoci konkurenční příspěvek.²¹⁾

Vyměření konkurenčních příspěvků vodoprávním úřadem jest konečné a nepodléhá jako v případě § 38. přezkoušení nálezem soudním.

Dodatečně jest ještě poznamenati, že rozhodnutí o tom, zda, za jakých podmínek a jakým obnosem mají býti nahrazeny náklady za čištění a udržování náhonu, provedené třetí osobou bez příkazu osoby k tomu povinné, patří dle ustanovení §§ 1035.—1040. a 1042. o. o. z. do kompetence soudní.²²⁾

§ 45. Ochrana břehů a pobřežních objektů na přirozených tocích vodních.

Nemá-li nikdo jiný povinnosti dle práva platné, aby přístroje a stavby zřizoval, a v způsobu dobrém zachovával, aby opatření k ochraně břehů, pozemků, stavení, silnic a železnic a jiných staveb při velřekách, řekách a potocích v skuteku uváděl, by voda škody nečinila, aneb by škoda, kterou voda činí, přestala, tedy náleží ta povinnost předem a nejprve na ty, či jsou pozemnosti a stavení, kterým škoda nastává neb nastala.

Vzejde-li tím, že ochrany zříditi se zanedbává, cizímu majetku nebezpečí, jest promeškalcům samým provésti opatření k ochraně potřebná aneb dovoliti, aby ta opatření byla provedena nákladem těch, od nichž nebezpečí se má odvarovati, k čemu sami dle §§ 66. a 67. přispívati mají.

²⁰⁾ Srov. Budw. 2891 A ai 1904.

²¹⁾ Srov. Budw. 14515 A ai 1915.

²²⁾ Srov. Budw. 676 ai 1880.